

Presidentens tale

til åpningen av landsmøtet 2020

Kjære gjester og kolleger, kjære statssekretær! Kjære alle sammen.

Velkommen til åpningen av Den norske tannlegeforenings landsmøte.

Året 2020 har absolutt ikke vært som forventet. Hele vår verden ble snudd helt på hodet i løpet av noen underlige timer i mars, da konsekvensene av covid19-pandemien traff Norge. På noen få dager var alt annerledes. Usikkerheten preget oss alle. Spørsmålene var mange og svarene få. Hvor smittsomt er viruset? Hvor farlig er det? Hvordan skal vi håndtere pandemien?

Den mest omfattende pandemien siden spanskesyken herjet for 100 år siden, hadde nådd oss. Verden og Norge sto plutselig i en svært krevende situasjon.

Vi er fortsatt midt i pandemien, og vi vet fortsatt ikke hvordan – eller når – det hele vil ende. Men vi har lært mye og erfart mye, noe som gjør at vi har fått mer kontroll over situasjonen.

Tannlegene sto i førstelinge for å gi befolkningen et tilbud om nødvendig tannhelsehjelp for å avhjelpe akutte tilstander. På den måten avlastet vi resten av helsetjenesten og spesielt sykehusene, som var under hardt press, samtidig som vi bidro til å begrense smittespredning. Tannhelsetjenesten har alltid hatt gode smittevernrutiner og kompetanse på smittevern. Det er spesielt viktig nå!

Det er også viktig at NTF, med sin kompetanse og kjennskap til tjenesten, helt fra starten av har hatt tett og god dialog med Helse- og omsorgsdepartementet, Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet. Informasjonsbehovet hos medlemmene var nærmest umettelig i den første perioden. Spesielt var det viktig å få på plass tydelige retningslinjer til tjenesten og å bygge opp et akutt-tilbud til syke eller smittede pasienter i regi av den offentlige tannhelsetjenesten. NTF skal være en konstruktiv bidragsyter og en del av løsningen, også i tiden fremover.

Samarbeid med andre har vært avgjørende, og jeg vil spesielt trekke frem det gode samarbeidet med vår hovedorganisasjon Akademikerne, de andre organisasjonene i tannhelsetjenesten og den tette og gode dialogen med våre nordiske naboer.

I kriser og ekstreme tider er det viktigere enn noen gang å holde sammen og å være en del av et større fellesskap. Det har vært svært stor aktivitet i foreningen gjennom hele denne perioden, og tilbakemeldingene vi har fått, er at dere er fornøyde med det arbeidet foreningen har gjort. Det er svært gledelig. Men det har enda større betydning at mange av dere melder tilbake om at det nå er viktigere enn noen gang å være organisert og en del av et større fellesskap.

Det er svært viktig at NTF i tiden fremover står samlet som én forening. Det er slik vi best kan komme oss gjennom de vanskelige og utfordrende periodene. Sammen er vi sterke.

Både privat og offentlig tannhelsetjeneste har hatt betydelige økonomiske tap som følge av covid-19. I NTF er vi derfor bekymret både for tannhelsetjenesten og for befolkningens tannhelsetilbud.

Den offentlige tannhelsetjenesten har hatt store utgifter knyttet til oppretting og drift av akutt-klinikker for pasienter som er smittet, mistenkt smittet eller syke med covid-19. NTFs bekymring er at manglende finansiering skal gå ut over tilbudet til de prioriterte pasientgruppene. Den offentlige tannhelsetjenesten må sikres tilstrekkelige midler til å ivareta sine oppgaver, både i dagens spesielle situasjon, og ikke minst etter pandemien.

Sammen med den offentlige tannhelsetjenesten har privat tannhelsetjeneste lagt ned en betydelig innsats for å sikre hele befolkningen et adekvat tannhelsetilbud. Den private tannhelsetjenesten ble i praksis pålagt å holde åpent for å sikre befolkningen tilgang til akutt tannbehandling – og på den måten avlaste den øvrige helsetjenesten, spesielt sykehusene.

All annen behandling ble utsatt, og omsetningen var dermed tilnærmet null i en lang periode. Den økonomiske situasjonen er derfor alvorlig for mange av de private virksomhetene.

NTF lyktes i å få gjennomslag for at tannleger skulle ha høyeste dekningsgrad i kompensasjonsordningen for uunngeelige kostnader. Men i ettertid har det vist seg at ordningen var dårlig tilpasset helsetjenesten, slik at kun en liten del av de faste kostnadene ble dekket, og dessverre ikke nødvendige lønnsutgifter i perioden.

Det er derfor helt nødvendig med tiltak som kan sikre at tannhelsetjenesten kommer seg velberget gjennom pandemien. Vi arbeider nå aktivt opp mot myndigheter og politikere, og vår melding er klar:

Vi er bekymret for at den pågående pandemisituasjonen skal resultere i at tannhelsetjenesten ikke vil klare å opprettholde et adekvat tilbud til befolkningen og at mange ikke vil ha mulighet til å prioritere nødvendig tannbehandling i en økonomisk krevende tid. Dette kan føre til økende sosial ulikhet i tannhelse.

Det er på høy tid med en helhetlig gjennomgang av hele tannhelsetjenesten. Resultatet av en slik gjennomgang bør brukes som grunnlag for å styrke den offentlige finansieringen av både den offentlige tannhelsetjenesten og folketrygdens stønadsordning. Dette må ses i sammenheng med andre prosjekter som pågår i tannhelsetjenesten. Målet må være å skape en så god tjeneste som mulig, ved å bruke de offentlige midlene på en måte som gir god tannhelse og som utjevner sosial ulikhet i befolkningen.

Selv om 2020 har vært som en lang unntakstilstand og ingenting er som det skulle ha vært, har jeg aldri vært så stolt av å stå her som jeg er i dag!

Jeg er stolt over hvordan våre medlemmer og NTF som forening har agert i denne situasjonen. Jeg opplever tillitsvalgte som virkelig bidrar, medlemmer som stiller opp for pasienter og hverandre, på tross av økonomisk usikkerhet og smitterisiko, og ikke minst, et sekretariat som klarer å løse oppgavene når behovet er som størst og det stormer som mest.

Det er på sin plass å takke de ansatte i sekretariatet som har lagt ned et imponerende arbeid og holdt motet og optimismen oppe i en krevende situasjon.

Jeg vil også sende en stor takk til NTFs fantastiske tillitsvalgte. Det har vært helt utrolig å se det engasjementet dere alle har vist. Og så vil jeg takke alle medlemmene, som selv har stått i tøffe utfordringer, men som likevel har vist forstå-

else for at vi ikke alltid har alle svar, at ting tar tid og at kurs og arrangementer har blitt flyttet eller avlyst. Min opplevelse er at dere alle har hatt sympati og omtanke for hverandre i denne tiden. Det lover godt for fremtiden.

Det gjør meg sikker på at vi vil komme oss gjennom denne situasjonen, selv om det kan bli krevende også fremover. For er det noe dette har vist oss, så er det at vi står sterkere sammen enn hver for oss, og at vi er helt avhengige av hverandre når det først smeller. Så selv om det helt sikkert kommer flere tøffe utfordringer, lover jeg at NTF skal gjøre alt det vi kan for at vi skal komme oss gjennom denne situasjonen sammen.

Så er det spesielt å stå her, i en nesten tom sal på Lillestrøm, og åpne landsmøtet for niende gang. Jeg skulle så gjerne ønske at det var annerledes, at dere alle var her i en fullsatt sal. Men dette var den riktige beslutningen å ta. På grunn av smittesituasjonen kunne vi ikke gjennomføre et fysisk landsmøte med Nordental.

Men jeg er veldig stolt av arrangementet vårt! Da vi skjønte at årets landsmøte ikke kunne gjennomføres som planlagt, hadde vi to valg. Vi kunne avlyse – eller vi kunne utfordre oss selv og ta sjansen på å lage det største digitale arrangementet tannhelsetjenesten noen gang har sett.

Jeg er stolt av at vi som forening våget det siste. Jeg er stolt av dere, medlemmene våre, for at dere har meldt på både dere selv og medarbeiderne deres. Dermed støtter dere opp om landsmøtet, men også om foreningens drift, selv i usikre og utfordrende tider. Jeg er stolt av foredragsholderne, som sporty stiller opp foran kameraene og bidrar til et av de beste, kanskje det beste, fagprogrammet vi noen gang har hatt. Og jeg er stolt av alle som har jobbet med arrangementet, de tillitsvalgte og sekretariatet, og våre samarbeidspartnere, spesielt NPG – alle har de kastet seg ut i ukjent terreng for at landsmøtet skal bli så bra som mulig.

Det er også på sin plass å takke den offentlige tannhelsetjenesten og Forsvaret for at de i år har valgt å sende en stor del av sine ansatte på NTFs landsmøte. Vi håper det blir en tradisjon.

Jeg vil også si tusen takk til de utstillerne som har valgt å bidra til vår digitale utstillersarena. Jeg oppfordrer alle til å besøke den digitale utstillingen for å støtte ekstra opp om de som har stilt opp for oss.

Pandemien påvirker hele tannhelsetjenesten, også den delen som forsyner oss tannleger med produkter, varer og tjenester. Vi er helt avhengige av at dentalbransjen fortsatt velger å bidra der de kan, også når situasjonen er krevende.

Pasientene kommer til å ha behov for tannbehandling også i fremtiden, og da er det viktig med en bransje som står sammen og støtter hverandre.

Landsmøtet er fortsatt den største og viktigste møteplassen for tannhelsetjenesten! Vi er alle en del av et større fellesskap – det kjenner jeg på nå – selv om jeg står her på Lillestrøm i en nesten tom sal.

Vi tar kompetanseheving og faglig oppdatering på alvor.

Takk skal dere ha alle sammen!

Det er sikkert mange med meg som savner det sosiale elementet i landsmøtet. Derfor tilbyr vi et digitalt vinkurs i ettermiddag, rett etter fagprogrammet. Det blir uhøytidelig og morsomt, og en god mulighet til å ta seg et glass med gode kolleger. Jeg håper vi ses!

Ingenting er som normalt, heller ikke denne landsmøtetalen. Hvert år, ved åpningen av landsmøtet, minnes vi dem som har gått bort siden sist. Det skal vi selvsagt også gjøre i år.

NTFs mål er, og har alltid vært, å representere hele tannlegestanden i standsspørsmål og overfor myndighetene, samtidig som vi skal fremme det kollegiale samholdet.

Representantskapet vedtok i fjor et helt nytt prinsipp-program, et arbeidsprogram og 2 nye policydokumenter.

I arbeidsprogrammet vårt står det klart og tydelig:

NTF har som mål at alle yrkesaktive tannleger i Norge er medlem av foreningen. Høy organisasjonsopplutning med gjensidig respekt og forståelse mellom medlemmene er en viktig målsetning for NTF. Vi skal være en demokratisk og tilpassningsdyktig organisasjon som er i stand til å møte stadig nye utfordringer og endringer i samfunnet og tannhelsetjenesten. NTF skal jobbe aktivt for god samhandling mellom sektorene. Foreningen må evne å foreta nødvendige justeringer av sin egen organisering, struktur og arbeidsform.

NTFs fremste fortrinn er at vi faktisk har alle tannleger samlet i en forening. Og det finnes bare en forening i Norge som har tannlegenes interesser som sin rettesnor – nemlig NTF. Det forplikter! Vi er ikke bare en interesseorganisasjon for enkeltgrupper av tannleger. NTF er en viktig samfunnsaktør med gjennomslagskraft.

En viktig sak for NTF er å få løftet betydningen av oral helse høyere opp på politikernes agenda. Neste høst er det stortingsvalg. De politiske partiene utarbeider nå sine parti-program som de skal gå til valg på. Vi har kontakt med alle partiene i denne prosessen for å søke å påvirke og sikre at oral helse og tannhelsetjenesten får en plass i programmene, og på den politiske dagsorden.

Forslag til statsbudsjett for neste år ble lagt frem i oktober. Denne gangen var det et bedre budsjett for tannhelse enn på mange år. Flere store prosjekter i tannhelsetjenesten videreføres – og takstene i folketrygdens stønadsordning reguleres med 3,2 %.

Det skal gis ekstra midler til TOO -ordningen. Det er viktig at dette tilbudet styrkes.

I mange fylker er det lange ventelister, både for å komme inn til første vurderingssamtale, og for oppstart av tverrfaglig behandling med psykolog og tannlege. Over 1000 personer sto på venteliste for første vurdering ved rapporteringen for 2019, og i 5 fylker var det mellom et og to års ventetid. Dette er svært bekymringsfullt. De fleste har et omfattende behov for tannbehandling og ofte redusert livskvalitet som følge av smerter og store problemer med den orale helsen.

Vi var kritiske til kuttet som kom i folketrygdens stønadsregelverk før TOO- tilbudet var tilstrekkelig bygget opp i offentlig sektor, og tallene viser dessverre at disse pasientene ikke har et godt nok tilbud i dag. Det er bra at TOO-ordningen blir styrket, men disse pasientene må sikres et bedre tilbud med kortere ventelister. Det er derfor viktig at tilbudet nå skal evalueres.

I statsbudsjettet legges det opp til en økning av takstene i dagens stønadsordning for tannbehandling. Det er bra. Men NTF har i lang tid bedt om en helhetlig gjennomgang og en styrking av folketrygdens stønadsordning for å sikre nødvendige tannhelsetjenester til hele befolkningen og utjevning av sosial ulikhet i tannhelse.

Det bekymrer oss derfor at oppfølgingen av Blankholmvalggets utredning fra 2018 om prioriteringer – «Det viktigste først» – stadig blir utsatt. Vi mangler en helhetlig plan for det totale tannhelsetilbudet til befolkningen. NTF mener også det er uheldig at den varslede evalueringen av de regionale odontologiske kompetansesentrene ikke iverksettes enda. Det er nå på høy tid å få evaluert kompetansesentrene, og denne evalueringen må selvsagt ses i sammenheng med en gjennomgang av tannhelsetjenesteloven, stønadsordningen og også andre prosjekter i tannhelsetjenesten, som sykehusodontologiprojektet og TOO-ordningen.

Så må vi bare fortsette det viktige arbeidet med å sette den orale helsen på dagsorden. Oral helse er en viktig og integrert del av menneskers helse, som påvirker både den fysiske og den psykiske helsen – og motsatt.

NTFs politikk har vært, og er, at folketrygdens stønadsordning bør styrkes og utvides, slik at enda flere med stort behov kan få økonomisk støtte til nødvendig tannbehand-

ling. Målrettet stønad bidrar til å redusere de sosiale ulikhetene i oral helse, selv om midlene er begrenset. Den offentlige tannhelsetjenesten må dessuten sikres nok midler til å ivareta de prioriterte gruppene på en skikkelig måte.

NTFs politikk er ansvarlig og fornuftig. Vi vet at vi leverer tannhelsetjenester på en kostnadseffektiv måte, til en fornuftig pris. Det går lite midler til administrasjon og byråkrati, og trygdestønadene til tannbehandling går uavkortet til pasientene.

Men vi arbeider selvfølgelig hele tiden for at den norske tannhelsemodellen skal bli enda bedre. Derfor går vi nå i gang med et arbeid om Fremtidens tannhelsetjeneste, hvor et eksternt miljø skal hjelpe oss med å se nøye på tjenesten fra alle kanter. Sammen skal vi se inn i krystallkula og bruke funnene til enda mer målrettet påvirkning av beslutningstagerne – og forhåpentligvis enda bedre og mer målrettet tannhelsepolitikk.

Obligatorisk etterutdanning er en viktig sak for NTF. Målet med ordningen er at den skal sikre kontinuerlig kompetanseheving for medlemmene. Den skal rett og slett være et kvalitetsstempel, fordi vi vet at livslang læring er helt avgjørende for å opprettholde en høy etisk og faglig standard som tannlege. Det skal være en trygghet for pasienten å vite at tannlegen er medlem av NTF.

Representantskapet har vedtatt en ny ordning for den obligatoriske etterutdanningen. Den nye ordningen vil i enda større grad bidra til å sikre et minimum av etterutdanning av høy kvalitet for medlemmene, samt en enklere og mer effektiv administrasjon av ordningen.

Hovedstyret har også fastlagt en ny strategi for etterutdanningsvirksomheten vår, som vi nå er i ferd med å iverksette. Pandemien har inspirert oss til å intensivere og profesjonalisere arbeidet med det digitale etterutdanningstilbudet. Dette arbeidet blir enda viktigere fremover, og den verdifulle erfaringen vi høster fra dette landsmøtet, tar vi selvsagt med oss videre.

Tannhelsetjenesten er i endring. Vi ser økt omfang av kjededannelse, og det blir stadig mer krevende å drive privat tannlegepraksis. Pandemisituasjonen har aktualisert og understreket utfordringene. Det må vi ta på alvor.

Den norske tannhelsemodellen bygger i privat sektor på tannlegeeide virksomheter som leverer tjenester av høy kvalitet til en riktig pris, hvor lite penger går bort i administrasjon, og hvor tannlege og pasient har en nær relasjon. NTF ønsker å legge til rette for medlemmer som vil eie og drive egen praksis. Men da må de små ha mulighet til å konkurrere

med de store, og med kjedene, på like vilkår. Vårt krav er at myndighetene må legge til rette for at det fortsatt skal være mulig å drive små tannlegevirksomheter. Regelverket må tilpasses, belastningen fra administrasjon må reduseres og ikke minst må myndighetene forstå at det har en kostnad å levere tannhelsetjenester av høy kvalitet. NTF skal fortsette å synliggjøre dette overfor myndighetene, og vi skal bidra med råd og veiledning til medlemmer som driver næringsvirksomhet.

Men vi kan alle bidra til en lettere hverdag for hverandre. Vi kan stå opp for oss selv som tannhelsepersonell og for tjenesten ved å følge de etiske reglene og tilby tannbehandling av høy kvalitet til fornuftige priser. Vi må slutte å underby hverandre på pris, slutte med helt urealistiske kampanjer og tilbud – og uetisk reklame. Det vi leverer er helsetjenester – og vi må sørge for å holde den etiske fanen høyt!

Dette er en av grunnene til at Tannlegeforeningen deltar i Legeforeningens kampanje Gjør kloke valg som er en internasjonal kampanje rettet mot helsepersonell og pasienter for å motvirke overdiagnostikk og overbehandling. Kampanjen fokuserer på kvalitet og pasientsikkerhet.

Vi må ikke utsette pasientene for unødvendige undersøkelser eller behandlinger. Som tannleger er det vår oppgave å ivareta både det som er bra for pasientene og det som er bra for samfunnet.

Tannleger er helsearbeidere, først og fremst. For pasientene er ikke vanlige kunder, og vi er ikke vanlige selgere. Det ville i et større perspektiv kunne være ødeleggende både for folkehelsen og for helsevesenet, og det gagnar heller ikke pasientene.

Pandemisituasjonen har også aktualisert andre utfordringer som NTF har pekt på over lengre tid. Pandemien har synliggjort og understreket vår bekymring rundt myndighetenes manglende kjennskap til og mulighet for å ha kontroll på hva som skjer i tannhelsetjenesten. Helsemyndighetene vet verken hvor mange tannleger som praktiserer i Norge eller hvor de befinner seg, og de har derfor heller ikke tilgang til kontaklinformasjon til tannlegene. Hvordan kan de da sikre at alle forholder seg til lover og regler og smittevern anbefalinger? Dette er ikke NTFs ansvar, vi er en interesseorganisasjon, ikke en fag- eller tilsynsmyndighet. Her må myndighetene på banen og sørge for tilfredsstillende systemer og oppdaterte oversikter.

Myndighetene må sikre en god grunn- og spesialistutdanning av tannleger i Norge, forankret på universitetene. Dette er av avgjørende betydning for at tjenestetilbudet til befolk-

ningen skal holde høy faglig standard med tilsvarende høy kvalitet og pasientsikkerhet.

De må dessuten sikre at alle som er utdannet utenfor Norge, enten det er norske studenter fra utenlandske læresteder eller tannleger fra andre land som kommer for å arbeide her i landet, har tilstrekkelig kunnskap om norske forhold, norsk regelverk og selvfølgelig norsk språk. Hvordan kan vi ellers sikre pasientene et godt og forsvarlig tilbud?

Tannlegenenes oppgaver kan ikke overtas av andre. De ulike yrkesgruppene i tannhelsetjenesten har komplementære utdanninger. Det vil si at vi sammen utfyller hverandre når vi arbeider i team. Vi har ulike arbeidsoppgaver og ansvarsområder. Allmenntannlegene skal utgjøre ryggraden i tannhelsetjenesten, og skal beherske alle standardbehandlinger innenfor de ulike disiplinene. I tillegg er det nødvendig med et tilstrekkelig antall tannpleiere og tannhelsesekretærer og tilgang til spesialistkompetanse når det er behov for det.

De sosiale ulikhetene i oral helse er godt dokumentert. Vi vet at de arbeidsledige, de uføre og de med dårlig helse sjelden oppsøker tannlege, og at mange av dem har dårlig oral helse. Vi vet også at mange i dag ikke får utført den tannbehandlingen de har behov for, på grunn av dårlig økonomi. Mange med alvorlig sykdom får ikke tilgang til nødvendig tannhelsetjenester, hverken under behandlingen eller når de lever med eller overlever sykdom.

Det er fortsatt mange viktige og uløste oppgaver, og vi må fortsette å kjempe for bedre finansierings- og stønadsordninger for oral helse, slik at alle får tilgang til nødvendig behandling.

2020 har vært et spesielt og krevende år. Og vi er fortsatt midt i en pandemi. Men måten vi sammen har taklet utfordringene på, har gjort meg sikker på at vi skal komme oss gjennom dette også – samlet i en solid og trygg forening. Vi skal fortsette vår viktige dialog med myndigheter og beslutningstagere og hele tiden forsøke å påvirke til beste for befolkningen og medlemmene.

Tannhelsetjenesten er i rask endring. Vi er derfor helt avhengig av tett kontakt med medlemmene for å kunne følge med på utviklingen og endre oss i takt med tiden.

Hele berettigelsen til en profesjonsforening som vår er faktisk at vi leverer det medlemmene har behov for. NTF er medlemmenes forening, og vi er her for dere!

I vår startet vi NTFs egen podcast, Odontopoden. Her kan du høre NTFs tillitsvalgte, ansatte og eventuelle gjester diskutere og informere om en rekke saker som er relevante for dere. Vi håper dere vil følge oss, kom gjerne med innspill til temaer dere ønsker at vi skal ta opp.

Som et ytterligere bidrag til å synliggjøre vårt medlemstilbud har vi fått utviklet en ny medlemsapp i samarbeid med Akademikerne pluss. Her finner dere nyttig informasjon, en oversikt over alle medlemsfordeler og fordelsavtaler, snarveier til medlemstjenestene og et digitalt medlemsbevis.

Avslutningsvis vil jeg sende en varm takk til alle lokale og sentrale tillitsvalgte i NTF. Dere legger ned en fantastisk innsats gjennom hele året, og i år har det vært helt eksepsjonelt. En ekstra stor takk går til medlemmene av NTFs fag- og etterutdanningsutvalg for det store arbeidet dere har nedlagt for å få til et helt suverent fagprogram, i en situasjon og med rammer som ingen av oss tidligere har måttet jobbe innenfor. Resultatet ser vi nå, med to spennende fagdager liggende foran oss.

Takk til mine gode kolleger i hovedstyret, og til generalsekretæren og resten av sekretariatet for godt samarbeid.

Så jeg sier det igjen! Sammen er vi sterke! NTFs gjennomslagskraft og påvirkningsmulighet avhenger av at vi evner å stå sammen i en sterk forening, både i gode og onde dager. Jeg håper alle ser viktigheten av dette, og at vi fortsatt skal arbeide sammen for å sikre at NTF forblir den ene sterke stemmen som taler på vegne av alle norske tannleger.

Godt landsmøte!